

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за
магістерською програмою професійного спрямування «Економіка управління та
планування бізнесу»

на тему: «Актуалізація стратегії економічного розвитку м. Подільськ»

Виконавець: студент ЦЗФН
Цуркан Наталія Володимирівна

Науковий керівник:
к.е.н., проф. Карпов В.А.

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розробка механізмів місцевого розвитку в Україні завжди залишалася актуальною темою. З початком 2000-х тисячних років цей процес оформляється законодавчо [53] У 2015 з урахуванням сучасних змін в економічній стратегії України Кабінет Міністрів публікує нову постанову про методичних рекомендаціях по розробці регіональних стратегій [55]. Важливою формою реалізації зазначених аспектів місцевого розвитку є стратегічне планування, яке дає можливість впровадити ефективне управління містом як єдиним організмом та забезпечити належний рівень життя його населення.

Актуальність впровадження системи економічного планування розвитку міста пов'язана з тим, що воно є визнаним у світовій практиці методом в системі управління, який дає можливість створювати умови і використовувати потенціал місцевої територіальної громади, консолідувати зусилля влади і населення для перспективного розвитку міста. Економічна програма розвитку міста є базовим програмним документом, який відображає бачення розвитку міста на найближчу перспективу з уточненням довгострокової стратегії розвитку та розробкою конкретних поточних планів і проектів реалізації операційних цілей стратегії. Вона ставить за мету досягнення економічного зростання, збільшення добробуту, підвищення конкурентоспроможності економіки міста, комфорту життя населення та реалізацію інтересів усіх секторів територіальної громади міста.

Проблеми планування розвитку міст розглядалися в наукових роботах як зарубіжних так і українських дослідників. Серед науковців насамперед слід виділити праці таких авторів, як: Р. Кемп, Е. Д. Блейкл, А.В. Єрмішина, В. В. Меркушов, Н. В. Сментина, М. В. Степанов, Ю.К. Перський, Н.Я. Калюжнова, К. Кропанцев, Н. Кухарська, А. Воротнікова, В.Н. Парахіна, К.А. Парахін та ін.

Низький рівень ефективності управління як муніципальним, так і господарським комплексом міста Подільськ, непослідовність дій влади, зміни в економічній політиці держави зумовили потребу розробки стратегії економічного розвитку міста Подільськ на 2018-2025рр. з метою забезпечення

належних умов життя для всіх мешканців міста та наближення стандартів життя до рівня провідних східноєвропейських міст. В 2017 році була предпринята спроба розробити стратегію розвитку міста до 2022 року, однак в силу ряду організаційних та політичних причин вона була відхилена. В ОНЕУ в 2018 році була сформована дослідницька група, в т.ч. за участю студентів-випускників, для актуалізації стратегії розвитку міста до 2025 року.

Мета роботи – розробка програми економічного розвитку у рамках перспективної стратегії міста, дослідження теоретико-методологічних основ економічного планування на місцевому рівні, розробка проектів реалізації стратегії.

Завдання роботи:

- дослідити поняття стратегії розвитку міста її актуалізації в економічній програмі розвитку та розробка конкретних проектів;
- означити нормативно-правові засади місцевого планування в Україні;
- виявити основні тенденції соціально-економічного розвитку міста Подільська;
- визначити сильні та слабкі сторони міста для його перспективного розвитку, можливості та загрози зовнішнього середовища;
- запропонувати пріоритети соціально-економічного розвитку міста;
- сформулювати стратегічні та операційні цілі соціально-економічного розвитку міста Подільська;
- описати механізм та процедури реалізації стратегії у економічній програмі м. Подільська;
- розробити конкретні проекти розвитку міста.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та прикладні аспекти планування на місцевому рівні.

Об'єктом дослідження є процес актуалізації стратегії економічного розвитку у економічній програмі розвитку міста Подільськ.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення економічних явищ; теоретичною базою - положення сучасної економічної теорії, наукові праці українських і зарубіжних учених, присвячені проблемам місцевого планування. У роботі застосовувались такі спеціальні методи: логічного узагальнення, порівняння, системного аналізу – для уточнення та теоретичного узагальнення, впорядкування понятійного апарату, формування висновків; розрахунково-конструктивний, економіко-статистичний, індексний та порівняння (при аналізі стану та плануванні соціально-економічного розвитку міста); графічний; методи експертних оцінок, SWOT-аналіз; проектний та метод синтезу (для складання стратегічного плану); економіко-математичного моделювання – для математичної інтерпретації та аналізу моделі та інші загальноприйняті методи.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці вітчизняних і закордонних вчених з питань місцевого планування МЕР, офіційні статистичні дані щодо соціальної та економічної ситуації у місті, нормативно-законодавчі акти зі стратегічного планування; аналітичні записки державних інститутів, матеріали Інтернет-джерел.

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні положення аналітичної частини роботи викладені в статті «Розробка стратегії економічного розвитку м. Чорноморська до 2025р».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ»** розглядаються теоретичні аспекти розвитку територій: поняття стратегії розвитку міста, нормативно-правові засади стратегічного планування в Україні на місцевому рівні, методичні підходи до формування програми розвитку міста, основні елементи механізму її реалізації.

У другому розділі **«АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТА ПОДІЛЬСЬКА У 2013-2017 рр.»** проаналізовано

економічний стан розвитку м. Подільську, виявлено основні тенденції розвитку, визначені сильні та слабкі сторони міста, можливості та загрози зовнішнього середовища. Запропоновано актуалізацію стратегію розвитку м.Подільська у 2018 році на період до 2025 р., визначені стратегічні цілі соціально-економічного розвитку міста, пріоритети, операційні завдання та плани, надані рекомендації щодо розробці економічної програми розвитку міста.

У третьому розділі **«РОЗРОБКА ПРОЕКТУ СТВОРЕННЯ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ОБСЛУГОВУЮЧОГО КООПЕРАТИВУ "ДОБРОБУТ"»** розроблено план дій з реалізації проекту створення багатофункціонального сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу "Добробут" у рамках програми розвитку міста.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. У загальному вигляді базовими функціями управління збалансованим розвитком регіональної соціально-економічної системи, на нашу думку, є такі:

- визначення пріоритетів, цілей, завдань державної політики, спрямованих на забезпечення збалансованого розвитку регіонів;
- розробка заходів із реалізації найоптимальнішого варіанту забезпечення збалансованого розвитку регіонів та їх запровадження;
- координація економічної діяльності суб'єктів господарювання (організація, мотивація, стимулювання, інформування);
- моніторинг та контроль за ходом реалізації планових заходів із забезпечення збалансованого розвитку регіонів та оперативне регулювання умов господарювання.

2. В результаті теоретичних досліджень нами було визначено - за функціональним призначенням методи управління збалансованим розвитком територіальної соціально-економічної системи в теорії державного управління об'єднують у такі групи: адміністративний, бюджетний, податковий, грошово-кредитний.

3. Був розроблений алгоритм механізм управління збалансованим розвитком, практична реалізація наведеного алгоритму можлива через різні інструменти МЕР. Розмір територіального утворення, рівень її розвитку, ступінь привлечення учасників процесу, стейкхолдерів визначає перелік і обсяги використання тих чи інших інструментів МЕР.

4. У загальному вигляді перелік основних інструментів для розвитку ОТГ можна визначити наступним списком:

- Агенції місцевого економічного розвитку
- Осередок Підтримки Бізнесу
- Центр підтримки бізнесу
- Бізнес-інкубатор
- Мікрокредитування
- Гранти для бізнесу
- Підготовка переліку вільних ділянок та приміщень і допомога з їх

вибором

- Створення специфічної інфраструктури для бізнесу
- Індустріальний парк
- Кооперативи
- Та інші.

5. Нами також було уточнено алгоритм розробки послідовності планування збалансованого розвитку ОТГ, а також алгоритм використання інструментів МЕР в управлінні портфелем проектів розвитку ОТГ.

6. Підсумки аналізу соціально - економічного стану м. Подільська можна визначити у наступному:

Подільськ – місто обласного підпорядкування і центр адміністративного району, крупний залізничний вузол на півдні України.

Робота господарського комплексу міста супроводжувалася певними об'єктивними складнощами, властивими для загального стану національної економіки, які програмують українську політику та економіку, негативно впливають на соціальну складову життя українців.

Зокрема, за останні п'ять років не зросли суттєво обсяги промислового виробництва, залишається доволі низькою доля інноваційної продукції. Скоротилася чисельність зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності, значна доля тіньового бізнесу, недостатньо розвинуті туризм та індустрія гостинності, незначні обсяги іноземних інвестицій. Надходження до місцевого бюджету суттєво не підвищились. Потребують вирішення питання автомобільного сполучення із населеними пунктами району, що не мають залізничного зв'язку.

7. Методом експертних оцінок базовими пріоритетами соціально-економічного розвитку міста визначено: економічний розвиток громади; розвиток інфраструктури громади; створення свідомої та активної громади з високою якістю життя.

8. Незважаючи на те, що м. Подольск формує міську ОТГ навколо нього розташовуються ОТГ в основному сільськогосподарського призначення різного напрямку вирощування сільськогосподарських культур, з іншого боку в місті є можливості з переробки сільськогосподарської продукції, що дозволяє в рамках одного з інструментів МЕР – кооперативу, створити у місті багатофункціональний сільськогосподарській кооператив «Добробут» в рамках пріоритетного напрямку 4.2.: Конкурентоспроможне місто (економіка, бізнес, інвестиції) - формування та розвиток конкурентоспроможного міста, зручне для бізнесу та привабливий для інвестицій.

9. Проведений аналіз кон'юнктури ринку, можливостей сільськогосподарського виробництва Котовського району та самого міста дозволив визначити наступні напрямки діяльності: заготівля, збереження і збут картоплі, що вирощуються членами СОК; організація збуту молокопродуктів, виготовлених з молока членів СОК; організація станцій технічного обслуговування та ремонту автомобілів; надання юридичних послуг населенню.

10. Кооператив має за мету усунути зазначену проблему за рахунок вивезення і реалізації за дорученням своїх членів 1,5 – 2 т товару щотижня (продукція переробки молока, картоплі). Такому продавцю легше знайти

постійне торгове місце. Йому дешевше обійдеться лабораторний аналіз та оформлення іншої необхідної документації. Планується завоювати ринки збуту продукції у містах Одеса, Балта, Первомайськ, Умарь, Кропивницький, які знаходяться у радіусі до 200 км. Кооператив працюватиме над тим, щоб сформувати у містах свою постійну клієнтуру, яку інформуватиме про час торгівлі завчасно, налагодити співпрацю з невеликими супермаркетами або їх мережею, профспілками міських підприємств та організацій. В разі успішної діяльності буде розроблено свою торгову марку "Подільське молоко" та фірмову упаковку. Прямий продаж продукції споживачам дозволяє кооперативу максимізувати додану вартість.

11. Цінова політика буде визначається на основі аналізу цін на аналогічну продукцію інших виробників. Ціни будуть коригуватися в залежності від сезону, цінової політики на ринку, якісних переваг кооперативних екологічних продуктів. На початковому етапі ціни будуть на 5 – 10 % нижчими від аналогічної продукції конкурентів. Після завоювання прихильності споживачів та створення мережі постійних покупців ціни будуть вирівняні з середньоринковими.

12. Як показали розрахунки грошових потоків від реалізації проекту, вкладений капітал окупиться через 3,64 роки, прибутковість проекту досить висока – на 1 грн. первісних інвестицій доводиться в середньому 1,25 грн. чистого дисконтованого доходу за весь період життєвого циклу проекту. Внутрішня норма рентабельності становить 37 %, що вказує на малу стійкість проекту, чистий наведений дохід складе 375748 грн. за п'ять років здійснення проекту. Все це говорить про ефективність проекту, при збереженні закладених рівнів основних факторів реалізації проекту.

АНОТАЦІЯ

Цуркан Наталія Володимирівна, «Напрямки забезпечення місцевого економічного розвитку (на прикладі м. Подільськ)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом».

Одеський національний економічний університет.- м. Одеса, 2018 рік

У роботі розглядаються теоретичні аспекти розвитку територій: поняття стратегії розвитку міста, нормативно-правові засади стратегічного планування в Україні на місцевому рівні, методичні підходи до формування програми розвитку міста, основні елементи механізму її реалізації.

Проаналізовано економічний стан розвитку м. Подільська, виявлено основні тенденції розвитку, визначені сильні та слабкі сторони міста, можливості та загрози зовнішнього середовища. Запропоновано актуалізацію стратегію розвитку м. Подільська у 2018 році на період до 2025 р., визначені стратегічні цілі соціально-економічного розвитку міста, пріоритети, операційні завдання та плани, надані рекомендації щодо розробці економічної програми розвитку міста, розроблено план дій з реалізації проекту створення багатофункціонального сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу "Добробут" у рамках програми розвитку міста.

Ключеві слова: стратегія, економічний розвиток, стратегічні цілі, завдання, пріоритети, економічної програма, план дій з реалізації проекту.

ANNOTATION

Tsurkan Natalia Volodymyrivna, "Directions of Providing Local Economic Development (for example, Podolsk)".

Qualifying work for obtaining an educational master's degree in the specialty "Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges" under the master's degree program "Economics, Planning and Business Management"

Odessa National University of Economics. - Odessa, 2018

The theoretical aspects of the development of the territories are considered in the paper: the concept of the city development strategy, the legal and regulatory framework for strategic planning in Ukraine at the local level, methodological approaches to the development of the city development program, and the main elements of the mechanism for its implementation.

The economic condition of the city of Podolsk is analyzed, the main tendencies of development are revealed, the strengths and weaknesses of the city, the possibilities and threats of the environment are determined. It is proposed to update the strategy of development of Podolsk in 2018 for the period until 2025, defined strategic goals of the city's social and economic development, priorities, operational objectives and plans, recommendations for the development of the city economic development program, the action plan for the implementation of the multifunctional project agricultural servicing cooperative "Dobrobut" within the framework of the city development program.

Keywords: strategy, economic development, strategic goals, tasks, priorities, economic program, action plan for project implementation.